

نقش پیوندهای روستایی - شهری در امنیت غذایی خانوارهای روستایی (مطالعه موردی: دهستان پشته زیلایی، شهرستان دهدشت)

سروش سنایی مقدم^{۱*}، محمد رضا شفیعی^۲، علی جهانتیغ پور^۳، بهروز محمدی یگانه^۴

*۱- دانشجوی کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه ریزی روستایی دانشگاه زنجان، ایران Seroushsanaei7@gmail.com

۲- دانش آموز کارشناسی ارشد جغرافیای انسانی (گرایش شهری - روستایی) دانشگاه شهید بهشتی تهران، ایران

۳- دانشجوی کارشناسی ارشد گردشگری منطقه‌ای توریسم، دانشگاه سیستان و بلوچستان، ایران

۴- دانشیار گروه جغرافیا و برنامه ریزی روستایی دانشگاه زنجان

تاریخ دریافت: ۹۶/۷/۲۸ تاریخ پذیرش: ۹۶/۱۰/۲۹

چکیده

یکی از عوامل اصلی در رونق و کارآمدی تولیدی و زیستی نقاط روستایی در حال حاضر، دستیابی به امنیت غذایی می‌باشد. امنیت غذایی در نواحی روستایی تحت تأثیر عوامل مختلفی قرار دارد که یکی از این عوامل پیوندهای شهر و روستا می‌باشد. در تحقیق حاضر به نقش پیوندهای روستایی - شهری در امنیت غذایی خانوارهای روستایی پرداخته شده است. پژوهش حاضر از نظر نوع کاربردی و از نظر ماهیت توصیفی - تحلیلی می‌باشد. جامعه آماری، خانوارهای دهستان پشته زیلایی در شهرستان دهدشت در استان کهگیلویه و بویراحمد می‌باشد با توجه به سرشماری سال ۱۳۹۵، این دهستان دارای ۷ روستا دارای سکنه و ۳۴۵۰ نفر جمعیت، مشتمل بر ۶۹۰ خانوار می‌باشد. تعداد نمونه لازم جهت تکمیل پرسشنامه با استفاده از فرمول کوکران ۲۲۰ خانوار به دست آمد. در تحقیق حاضر، روش گردآوری اطلاعات به صورت کتابخانه‌ای و میدانی (پرسشنامه)، جهت تجزیه و تحلیل اطلاعات از آمار توصیفی (میانگین و انحراف معیار) و آمار استنباطی (تحلیل مسیر و رگرسیون خطی)، جهت تعریف عملیاتی پیوندهای شهر و روستا از سه بعد اجتماعی، اقتصادی و کالبدی و زیست‌محیطی از ۴۳ شاخص و برای بررسی امنیت غذایی خانوارهای روستایی روش میانگین ۵۰ درصد استفاده شده است. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد، میانگین مخارج خانوارهای روستایی در محدوده مورد مطالعه برابر با ۷۴۷ هزار تومان می‌باشد. همچنین ۶۵٫۵ درصد از خانوارهای مورد مطالعه در شرایط ناامنی غذایی به سر می‌برند. همچنین یافته‌های استنباطی نشان می‌دهد، بعد اقتصادی با اثرات کلی ۰/۳۳۰ بیشترین تأثیر را بر روی امنیت غذایی خانوارهای روستایی منطقه مورد مطالعه داشته است.

کلمات کلیدی

فقر روستایی، توسعه روستایی، اقتصاد فضا، روابط شهر و روستا

۱- مقدمه

روستایی همراه است. از این رو پیوندهای روستایی شهری در تنظیم و بیان سیاست‌های توسعه باهدف کاهش فقر و حمایت از نقش مثبت مراکز شهری در توسعه نواحی روستایی پیرامونی مورد تأکید کارشناسان توسعه قرار دارد (Van, 2001:38, Rabinovitch, 2002:43, Veenhuize). این پیوندها برخلاف روابط سنتی شهر و روستا که عمدتاً گویای نوعی روابط سلطه بود، به واسطه تعامل دوسویه و مجموعه‌ای از جریان‌های مکمل نبین می‌گردند

پیوندهای روستایی - شهری حاصل تعامل دوسویه سکونتگاه‌های روستایی و کانون‌های شهری در عرضه منطقه‌ای هستند و از طریق جریان‌های مختلف از جمله جریان افراد، کالاها، فن‌آوری، نوآوری و مانند آن - شناسایی می‌شوند (سعیدی، ۱۳۸۳:۳۶). از لحاظ نظری، تحقق این‌گونه جریان‌ها در بستر دگرگونی‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جاری، به‌ویژه در کشورهای در حال توسعه، با تنوع و تقویت اشتغال در محیط‌های

تغییرات بازار مصرف از شکل محلی به تجارت جهانی اهمیت روزافزون دستیابی به امنیت غذایی را برای کشورهای مختلف و به ویژه کشورهای در حال توسعه را ضرورت می‌بخشد (Caballero and popkin, 2002:36, Gerbens- Leenest et all, 2010:27). به طوری که نقش تغذیه در سلامت، افزایش کارایی و یادگیری انسان‌ها و ارتباط آن با توسعه اقتصادی، در تحقیقات جهانی به اثبات رسیده است (Carletto et al, 2013:90). بنابراین، در اولویت‌بندی هدف‌های توسعه هر کشور، دستیابی به امنیت غذایی اهمیت ویژه‌ای دارد (Babatunde & Qaim, 2010:19).

پیوندهای روستایی- شهری در مناطق مختلف می‌تواند از طریق اثرگذاری بر روی دارایی، (Maxwell, 2006:18) دسترسی به بازارهای محلی، سیاست قیمت‌گذاری و دسترسی به بازار (Mengistu, 2009:30, Yusufe and Bedeke, 2010:60) دسترسی به مواد غذایی، تنوع مصرف مواد غذایی (Babatunde and Qaim, 2010) در امنیت غذایی خانوار مؤثر است (قدیری معصوم و همکاران، ۱۳۹۴:۷۱).

یکی از تبعات فقر گرسنگی است و در میان همه حقوقی که در قالب نیازهای پایه‌ای خانوار به افراد یک اجتماع داده می‌شود، امنیت غذایی از مهم‌ترین نیازهای فردی است، با توجه به امنیت غذایی و نقشی که در توسعه دارد بررسی و بهبود آن ضروری است و با وجود اینکه امنیت غذایی در بین گروه‌های کم‌درآمد و آسیب‌پذیر جامعه، از جمله سرپرستان خانوارهای روستایی، توجه بیشتری را می‌طلبد، بنابراین ضرورت دارد به امنیت غذایی خانوارهای روستایی در ارتباط با پیوندهای روستایی شهری بیشتر توجه شود. بنابراین هدف پژوهش حاضر بررسی پیوندهای روستایی- شهری در امنیت غذایی خانوارهای روستایی می‌باشد. دهستان پشته زیلابی، یکی از دهستان‌های شهرستان دهدشت در استان کهگیلویه و بویراحمد می‌باشد. این دهستان دارای روابط مختلف با شهر پیرامون خود دهدشت می‌باشد که بر جنبه‌های مختلف زندگی خانوارهای روستایی و از جمله امنیت غذایی تأثیرگذار بوده است. در همین راستا در تحقیق حاضر به بررسی نقش پیوندهای روستایی- شهری در امنیت غذایی خانوارهای روستایی و در قالب سؤالات زیر پرداخته می‌شود:

۱- امنیت غذایی خانوارهای روستاهای مورد مطالعه در چه سطحی هست؟

۲- چه رابطه‌ای بین پیوندهای روستایی- شهری و امنیت غذایی خانوارهای روستایی مورد مطالعه وجود دارد؟

(سعیدی، ۱۳۸۳:۳۷) بدین‌سان، پیوندهای روستایی- شهری مؤید این واقعیت است که توسعه شهری و روستایی به نحوی متقابل و یکپارچه به یکدیگر وابسته است (Satterthwai, 2000:31). علاوه بر این، گزارش نظارت جهان، به نقش مهم پیوندهای روستایی- شهری برای کاهش فقر تأکید می‌کند (Global Monitoring Report, 2013:198). به طوری که اثرات پیوندهای روستایی- شهری بر اقتصاد نواحی روستایی می‌تواند از طریق کاهش فقر از طریق ارتباطات مصرف‌کننده، وجوه ارسالی، تغییر نسبت زمین به نیروی کار روستایی و اشتغال غیر کشاورزی (Cail and Menon, 2013:184). پیوندهای روستایی- شهری، ابزار مهمی برای درک پیچیدگی‌های معیشت مردم و استراتژی‌های آن‌ها است که شامل تحرک، مهاجرت و تنوع منابع درآمد و مشاغل متنوع می‌باشد. پول‌های ارسالی که خانوارهای روستایی به آن وابسته هستند در نتیجه این تحرک و مهاجرت می‌باشد. سطوح بالای از چند فعالیت (تنوع فعالیت‌های اقتصادی) نیز نتیجه درآمد و تنوع شغلی است که افراد و خانواده‌های روستایی در هنگام ترکیب کشاورزی با غیر کشاورزی عمل می‌کنند و همچنین با فعالیت‌های خارج از چارچوب است (Tacoli, 2006:69).

پیوندهای فضایی روستایی- شهری که جریان‌هایی از مردم، کالاها، پول و اطلاعات بین مراکز شهری و مناطق روستایی هستند، راه‌اندازان مهم فعالیت‌های اقتصادی می‌باشند (Copus, 2013:23). پیوندهای روستایی- شهری شدیداً تحت تأثیر تحولات کلان، از جمله روند جهانی شدن، تعدیل ساختاری و اصلاحات اقتصادی که هم بر جوامع شهری و هم روستایی اثرگذار است، قرار دارد (Tacoli, 1998:36). در همین ارتباط، ناامنی شغلی و افزایش عمومی قیمت‌ها در نواحی شهری، آزادسازی تجارت و رشد کشاورزی مبتنی بر صادرات در به حاشیه کشاندن دهقانان خرد که به اجبار باید به اشتغال غیر کشاورزی و یا مهاجرت تن در دهند، نقش مهمی ایفا می‌کند. البته همیشه و هم جا عوامل اقتصادی نیستند که نوع پیوندهای روستایی- شهری را مشخص می‌سازند، بلکه این پیوندها، در عین حال، تابع عوامل تاریخی، سیاسی، اجتماعی- فرهنگی و اکولوژیکی (زیست‌محیطی) حاکم در سطح منطقه هستند و بر این مبنا به نحو متفاوت شکل می‌گیرند (سعیدی، ۱۳۸۳:۳۸).

چگونگی روابط میان شهر و روستا بر جنبه‌های مختلف زندگی روستائیان اثرگذار است که یکی از این جنبه‌ها، اثرگذاری این روابط بر روی امنیت غذایی است (قدیری معصوم و همکاران، ۱۳۹۴:۷۰). امروزه تغییرات الگوی مصرف مواد غذایی به علت رشد شهرنشینی، افزایش مصرف سرانه، رشد اقتصادی و

مبانی نظری

«بهره‌مندی غذایی^۲» و «پایداری در دریافت غذا^۱» است (Anriquez, Daidone and Mane, 2013:192, Carletto et al, 2013:33, Renzaho and Mellor, 2010:8). موجود بودن غذا فقط به مقدار مواد غذایی در مرزهای ملی که در گذشته موضوع اصلی امنیت غذایی بود تکیه ندارد و امروز شامل تولید و واردات مواد غذایی می‌شود. دسترسی به غذا، به مفهوم دسترسی فیزیکی و اقتصادی به منابع، برای تأمین اقلام غذایی مورد نیاز جامعه است (Barrett, 2010:36, Renzaho and Mellor, 2010:7).

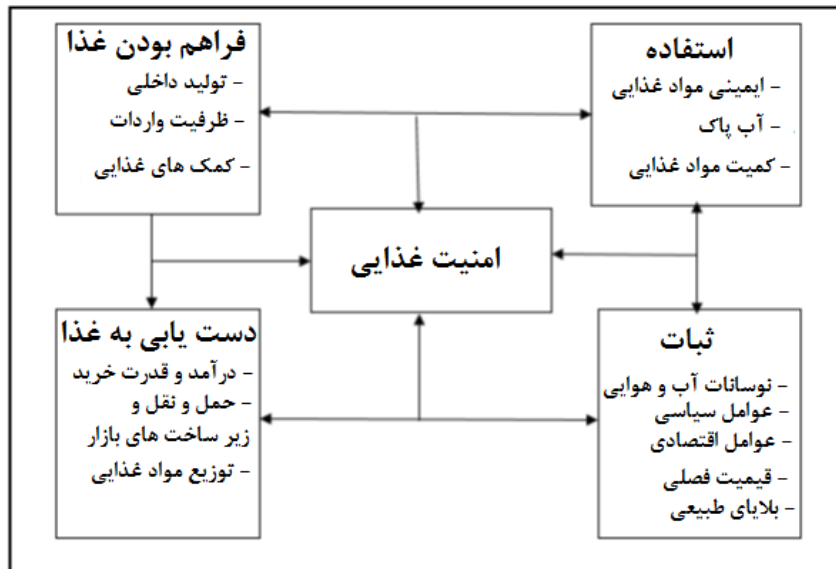
دسترسی زمانی حاصل می‌شود که خانوارها و افراد، منابع کافی برای رژیم غذایی مناسب داشته باشند. از این رو، دسترسی به غذا، به درآمد خانوارها، توزیع درآمد در میان اعضای خانوار، قیمت مواد غذایی و ... بستگی دارد. خانواده‌ای دسترسی اقتصادی دارد که درآمد یا هزینه‌هایش، امکان تهیه و خرید غذای کافی را بدون فشار مالی و به صورت پیوسته میسر سازد، دستیابی اقتصادی نیز از عواملی مانند سطح درآمد و قدرت خرید تأثیر می‌پذیرد (Anriquez, Daidone and Mane, 2013:195).

بهره‌مندی غذایی، به معنای استفاده درست از مواد غذایی با تأکید بر فراوری مناسب مواد غذایی، به کارگیری روش‌های ذخیره‌سازی مواد غذایی، دانش کافی برای آشنایی و مراقبت از تغذیه کودکان و استفاده از خدمات بهداشتی است. در واقع، در این بعد از امنیت غذایی، بر دانش خانوارها، ذخیره‌سازی، روش‌های پردازش، آماده‌سازی غذا، اصول پایه‌ای تغذیه و مراقبت از فرزندان تأکید زیادی می‌شود (Renzaho and Mellor, 2010:7).

نکته مهم در ماهیت سلسله مراتبی، ابعاد امنیت غذایی است؛ بدین معنا که موجود بودن غذا شرط لازم برای توان اقتصادی است و سه مورد بعدی شرط لازم برای تأمین امنیت غذایی اند ولی کافی نیستند (Deitchler et al, 2010:75). پایداری غذا چهارمین مؤلفه امنیت غذاست که منطبق بر سه مورد دیگر است. پایداری اشاره دارد به بعد زمانی یا چارچوب زمانی امنیت غذا در همه زمان‌ها (Forster, 2013:124)

امنیت غذایی به معنای علمی، روش حساب شده برای رفع مشکلات غذا و تغذیه و در چارچوب تعریف شده‌ای برای برنامه‌ریزی و مدیریت توسعه است. تاریخچه بحث امنیت غذایی به بیش از ۵۰ سال پیش و اعلامیه حقوق بشر در سال ۱۹۴۸ برمی‌گردد (رهبر و مبینی دهکردی، ۱۳۸۳:۴).

تاکنون تعاریف مختلفی از امنیت غذایی ارائه شده است که می‌توان جدیدترین تعریف از امنیت غذایی را به شرح زیر ارائه کرد: امنیت غذایی به این معنی است که «همه مردم در تمام اوقات دسترسی فیزیکی و اقتصادی به مقدار کافی از مواد مغذی، سالم و مناسب از مواد غذایی داشته باشند و تنها در یک روش سازگار با محیط‌زیست و اجتماع پایدار تولید شده و مردم قادر به تصمیم‌گیری آگاهانه در مورد انتخاب غذاها باشند (FSN, 2012:2). همچنین در ماده ۲۵ اعلامیه سازمان ملل، بحث در مورد امنیت غذایی اعلام شده است که: «هر انسانی سزاوار یک زندگی با استانداردهای قابل قبولی برای تأمین سلامتی و رفاه خود و خانواده‌اش، از جمله تأمین خوراک، پوشاک، مسکن، مراقبت‌های پزشکی و خدمات اجتماعی ضروری است و همچنین حق دارد که در زمان‌های بیکاری، بیماری، نقص عضو، بیوگی، سالمندی و فقدان منابع تأمین معاش، تحت هر شرایطی که از حدود اختیارات وی خارج است، از تأمین اجتماعی بهره‌مند گردد» (UN, 1984:2). به نقل از قدیری معصوم و همکاران، ۱۳۹۴:۷۱). همچنین امنیت غذایی، مفهومی گسترده دارد که با استفاده از آن، نوع تعامل عوامل بیولوژیکی، اقتصادی، اجتماعی، کشاورزی و فیزیکی تعیین می‌شود (FAO, 2002:187)، امنیت غذایی از جنبه‌های مختلف و از نظر سطح تحلیل، در دو بعد کلان (ملی) و خرد (خانوار) بررسی و مطرح می‌شود. تعریف کاربردی امنیت غذایی در سال ۱۹۹۶ توسط کنفرانس جهانی غذا، امنیت غذایی زمانی وجود دارد که همه مردم در هر زمان به غذای کافی، سالم و مغذی، دسترسی فیزیکی و اقتصادی داشته باشند و غذای در دسترس، نیازهای یک رژیم تغذیه‌ای سازگار با ترجیحات آن‌ها را برای یک زندگی فعال و سالم فراهم کند. این تعریف که در سطح گسترده‌ای پذیرفته شده است، به ابعاد گوناگونی اشاره دارد که مهم‌ترین آن‌ها، چهار مؤلفه «موجود بودن غذا^۱»، «دسترسی به غذا^۲»،

شکل ۱- ارکان اصلی امنیت غذایی

به‌عنوان شاخص پیوندهای روستایی- شهری استفاده شود (Action Against Hunger, 2012). پیوند بین مناطق شهری و روستایی به‌طور فزاینده در سراسر جهان در حال تغییر است. به‌طور معمول، در حال حاضر به‌طور گسترده‌ای به رسمیت شناخته شده است که به‌طور اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی وابستگی بین مناطق شهری و روستایی وجود دارد (Okpala, 2003:68).

تحلیل اثرات پیوندهای روستایی- شهری بر روی امنیت غذایی خانوارهای روستایی می‌تواند از چندین جهت مورد ارزیابی قرار گیرد: از جهت تنوع معیشتی خانوارهای روستایی و یاسر مایه گذاری خانوارهای شهری جهت تولیدات در نواحی روستایی (Andersson, 2002:27). یا انتقال تولیدات غذایی صورت گرفته از نواحی شهری به روستاها (Djurfeldt, 2011:8) و یا انتقال وجوه نقد حاصل از فعالیت‌های اقتصادی از شهر به روستا (Haggblade, 2007:54)؛ و یا مهاجرت روزانه جهت انجام فعالیت‌های اقتصادی در شهر، دارای تأثیر مستقیم بر روی وضعیت تغذیه خانوارهای روستایی است (Collinson et al, 2007:76).

فضاهای شهری و روستایی از طریق سیستم‌های غذایی و افراد به هم مرتبط هستند. به‌گونه‌ای که سیستم غذای ناحیه شهری تلاش می‌کند که پیوندهای بحرانی بین تولیدکنندگان روستایی و خدمات شهری بازارها و فرصت‌های شغلی را فراهم می‌کند (Forster et all, 2015:98). رشد و تغییر نیازهای غذایی بازمانده‌های مراکز شهری وابسته به توسعه و پیشرفت و رونق کشاورزی و نواحی روستایی دارد؛ بنابراین پیوندهای روستایی- شهری یک فرصت است برای ایجاد یک همکاری قابل توجه به‌منظور توسعه سیستم‌های غذایی که غذای ایمن، مغذی و کافی

سرآغاز بحث‌های علمی مربوط به پیوندهای روستایی- شهری توسط جغرافیدانان، عمدتاً به دهه ۱۹۴۰ میلادی بازمی‌گردد. یکی از پیشگامان این مبحث، هانس بوبک^۵ جغرافیدان اتریشی است که نخستین بار در قالب «روندهای تکاملی ...» در سال ۱۹۴۸ کوشید تا این مقوله را در چارچوب «سرمایه‌داری بهره‌بری» مطرح سازد (سعیدی، ۱۳۸۲:۷۷).

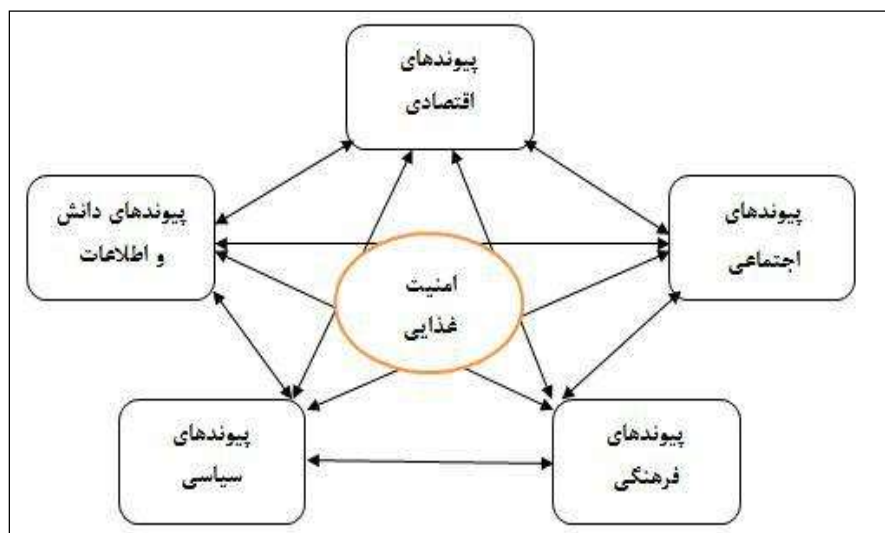
پیوندهای روستایی- شهری می‌تواند به‌عنوان پیوندهای اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی ساختاری بین افراد و گروه‌ها در محیط‌زیست شهری و کسانی که در مناطق روستایی هستند تعریف شود (Lesetedi, 2003:14).

پیوندهای روستایی- شهری نیز می‌تواند به جریان فضایی و بخشی که بین مناطق شهری و روستایی رخ می‌دهد مربوط باشد. جریان فضایی شامل جریان مردم، کالاها، پول، فن‌آوری، دانش، اطلاعات و مواد زائد باشد در مقابل، جریان بخشی شامل جریان محصولات کشاورزی به مناطق شهری، کالا و از مناطق تولید شهری به مناطق روستایی باشد (Tacoli, 1998). (Braun, 2007, Kihonge, 2014). پیوندهای روستایی- شهری نیز شامل ارتباطات بخشی هستند به‌طوری که تکیه بسیار مهم، تقاضا از مصرف‌کنندگان روستایی برای شرکت‌های شهری و تولیدکنندگان کشاورزی در بازارهای شهری است (Okpala, 2013:143). هم‌چنین می‌تواند، جریان ایده‌ها و جریان انتشار نوآوری را برای پیوندهای روستایی- شهری بیفزاید (Xijia et all, 2014:87). به‌طور معمول، پیوندهای روستایی- شهری اغلب در طبیعت و اشکال مهاجرت، تولید، مصرف، مالی و برخی ارتباطات سرمایه‌گذاری که در همزیستی روستا به شهر رخ می‌دهد، ایجاد می‌شوند. تبادل پول، کالا، بازدید از جمله فعالیت‌های اجتماعی و ارتباط با بستگان و دوستان همه می‌تواند

پیوندهای میان شهرها و روستاها را در هفت گروه پیوندهای فیزیکی، اقتصادی، جمعیتی، تکنولوژیکی، اجتماعی، خدماتی، خدماتی، واداری - سیاسی طبقه‌بندی کرد. وی معتقد است نوع و شدت جریان‌های فضایی، بر استحکام پیوندهای روستایی-شهری مؤثر است (Rondinelli, 1985:143).

را برای همه فراهم می‌کنند (Hussein and suttee, 2016:11).

پوتر و آنوین^۶ پیوند شهر و روستا را در ابعاد اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و ایدئولوژیک مطرح کردند و وجود هریک از جریان‌های فضایی را در شکل‌گیری روابط میان شهرها و روستاها مؤثر می‌دانند (Potter&Unwin, 1982:24). راندینلی، انواع

شکل ۲- مدل مفهومی تحقیق

پیشینه پژوهش

تاکنون تحقیقاتی در مورد اثرات روابط شهر و روستا و تأثیرات آن بر روی امنیت غذایی انجام شده است، برخی از نتایج تحقیقات انجام شده در جدول شماره ۱ ارائه شده است.

جدول ۱- تحقیقات انجام شده در ارتباط با اثرات پیوندهای روستایی-شهری بر روی امنیت غذایی

عنوان و سال	نویسنده	نتایج
پیوندهای شهرنشینی برای کشاورزی خرده‌پا در کشورهای جنوب صحرای آفریقا: پیامدها برای امنیت غذایی (۲۰۱۵)	اگس اندرسون ^۷	در مناطق روستایی پیرامون شهری رشد شهرنشینی همراه با گسترش مصرف به‌جای تولید بوده است؛ اما از طرفی دیگر رشد شهرنشینی می‌تواند از طریق ایجاد بازارهای جدید مصرف امکان رشد اقتصاد روستایی را فراهم کند
بررسی سیاست‌های مالی در توسعه آگروپلیتین برای افزایش امنیت غذایی پایدار (۲۰۱۴)	سیدو ذاکری ^۸	گسترش برنامه‌های توسعه اقتصادی به همراه اجرای سیاست‌های مالی آگروپلیتین می‌تواند با افزایش اشتغال و پایداری بخش کشاورزی نقش مؤثری در امنیت غذایی پایدار این مناطق داشته باشد.
قابلیت دسترسی مواد غذایی در نواحی روستایی (۲۰۱۴)	چارلز بیگر و جی کاترل ^۹	دسترسی به فروشگاه مواد غذایی نواحی شهری در شدت مختلف بر امنیت غذایی روستائیان تأثیرگذار بوده و با استفاده از آدرس‌های فردی می‌توان سطح دسترسی افراد به مواد غذایی را در نواحی روستایی افزایش داد.
نقل و انتقالات از روستا به شهر و تأثیر آن بر روی امنیت غذایی خانوارها در بحران حراره (۲۰۱۴)	گادفری تودزری ^{۱۰}	نقل و انتقالات مالی و نیروی کاری صورت گرفته میان شهر و روستا توانسته است، در مواقع بحرانی شدت ناامنی رخ داده در بحران حراره را کاهش دهد.
تغییرات آب‌وهوای در روابط شهر و روستا و تأثیر آن بر امنیت غذایی ویتنام (۲۰۱۳)	هوانگ ژوان تان و همکاران ^{۱۱}	۵۵ درصد خانوارها روستایی و ۹۲ درصد خانوارهای شهری خریداران برنج در ویتنام بودن، افزایش قیمت مواد غذایی و قیمت نهادهای کشاورزی ناامنی غذایی را در ویتنام تحت تأثیر قرار داده است و همچنین وجود بلاهای طبیعی ناامنی غذایی را در هردو جمعیت شهری و روستایی تشدید کرده است.

اثرات روابط اقتصادی شهر و روستا بر امنیت غذایی خانوارهای روستایی مورد شهرستان زنجان (۱۳۹۴)	کریم حسین و دیوید ساتی ^{۱۲}	اثرم اتصال یا ارتباط روستا و شهر یک فرصت است برای ایجاد یک همکاری قابل توجه به منظور توسعه سیستم‌های غذایی که غذای ایمن، مغذی و کافی را برای همه فراهم می‌کند.
همچنین، روابط اقتصادی بین روستا و شهر در محدوده مورد مطالعه، در مجموع اثرات مثبتی بر روی امنیت غذایی خانوارهای روستایی نداشته است.	قدیری معصوم، چراغی و رضوانی	

۲- روش‌شناسی تحقیق

تعریف عملیاتی پیوندهای روستایی- شهری از سه بعد اجتماعی، اقتصادی و کالبدی از ۳۲ شاخص و برای محاسبه میزان امنیت غذایی از روش میانگین ۵۰ درصد استفاده شده است. جهت محاسبه امنیت غذایی، ابتدا از جدول هزینه کرد مربوط به مرکز آمار ایران، شاخص‌های میزان کالا و خدمات مصرفی استخراج (جدول شماره ۵) و سپس جهت محاسبه میزان فقر نسبی از روش اندازه‌گیری خط فقر بر اساس ۵۰ درصد میانگین مخارج خانوارها استفاده شده است. در این روش که بر پایه مفهوم فقر نسبی استوار است، ابتدا میانگین مخارج محاسبه می‌شود، سپس در مرحله بعد، ۵۰ یا ۶۶ درصد میانگین مخارج به عنوان خط فقر نسبی در نظر گرفته می‌شود. در تحقیق حاضر ۵۰ درصد مخارج مصرفی به عنوان خط امنیت غذایی در نظر گرفته شده است. در آمار استنباطی از آزمون همبستگی، آزمون یو من ویتنی و رگرسیون لجستیک جهت برآورد اثرات پیوندهای روستایی- شهری در امنیت غذایی خانوارهای روستایی استفاده شده است.

نوع پژوهش حاضر کاربردی و از نظر ماهیت توصیفی- تحلیلی می‌باشد. جامعه آماری مورد مطالعه، خانوارهای دهستان پشته زیلایی در شهرستان دهدشت در استان کهگیلویه و بویراحمد می‌باشد با توجه به سرشماری سال ۱۳۹۵، این دهستان دارای ۷ روستا دارای سکنه و ۳۴۵۰ نفر جمعیت، مشتمل بر ۶۹۰ خانوار می‌باشد. تعداد نمونه لازم جهت تکمیل پرسشنامه با استفاده از فرمول کوکران ۲۲۰ خانوار به دست آمد. با استفاده از نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای استفاده شده است. در تحقیق حاضر، روش گردآوری اطلاعات به صورت کتابخانه‌ای و میدانی (پرسشنامه)، روایی ابزار تحقیق با کسب نظر اساتید دانشگاهی و پس از انجام اصلاحات لازم در چند مرحله تأیید شد. سطح پایایی پرسش‌نامه تحقیق با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۸۵ به دست آمده؛ که بیانگر ضریب اعتماد بالا می‌باشد جهت تجزیه و تحلیل اطلاعات از آمار توصیفی (میانگین و انحراف معیار) و آمار استنباطی (آزمون همبستگی، آزمون یو من ویتنی و رگرسیون لجستیک)، جهت

جدول ۲- شاخص‌های هزینه کرد میزان کالا و خدمات

ردیف	شاخص‌های میزان کالا و خدمات	
۱	نان (تعداد روزانه)	۱۶
۲	گوشت قرمز (کیلو به ماهانه)	۱۷
۳	گوشت سفید (کیلو به ماهانه)	۱۸
۴	ماهی (کیلو به ماهانه)	۱۹
۵	تخم‌مرغ (تعداد به هفته)	۲۰
۶	شیر (کیلو به هفته)	۲۱
۷	پنیر (کیلو به هفته)	۲۲
۸	روغن حیوانی (کیلو به ماهانه)	۲۳
۹	روغن صنعتی (کیلو به ماهانه)	۲۴
۱۰	میوه (کیلو به هفته)	۲۵
۱۱	سبزیجات (کیلو به ماهانه)	۲۶
۱۲	قند و شکر و عسل (کیلو به هفته)	۲۷
۱۳	چای (تعداد بسته در ماه)	۲۸
۱۴	نوشابه (تعداد در ماه)	۲۹
۱۵	پوشاک (ماهانه نبود سالانه)	۳۰
	آب و گاز و برق و تلفن	

منبع: مرکز ملی آمار ایران ۱۳۹۲

داده‌ها و روش کار

هزینه کرد مربوط به مرکز آمار ایران، شاخص‌های میزان کالا و خدمات مصرفی استخراج (جدول شماره ۵) و سپس جهت محاسبه میزان فقر نسبی از روش اندازه‌گیری خط فقر بر اساس ۵۰ درصد میانگین مخارج خانوارها استفاده شده است. در این روش که بر پایه مفهوم فقر نسبی استوار است، ابتدا میانگین مخارج محاسبه می‌شود، سپس در مرحله‌ی بعد، ۵۰ یا ۶۶ درصد میانگین مخارج به‌عنوان خط فقر نسبی در نظر گرفته می‌شود. در تحقیق حاضر ۵۰ درصد مخارج مصرفی به‌عنوان خط امنیت غذایی در نظر گرفته شده است. در آمار استنباطی از رگرسیون خطی و تحلیل مسیر جهت برآورد اثرات پیوندهای روستایی-شهری در امنیت غذایی خانوارهای روستایی استفاده شده است.

جدول ۲- شاخص‌های هزینه کرد میزان کالا و خدمات

ردیف	شاخص‌های میزان کالا و خدمات	
۱	۱۶	نان (تعداد روزانه)
۲	۱۷	گوشت قرمز (کیلو به ماهانه)
۳	۱۸	گوشت سفید (کیلو به ماهانه)
۴	۱۹	ماهی (کیلو به ماهانه)
۵	۲۰	تخم‌مرغ (تعداد به هفته)
۶	۲۱	شیر (کیلو به هفته)
۷	۲۲	پنیر (کیلو به هفته)
۸	۲۳	روغن حیوانی (کیلو به ماهانه)
۹	۲۴	روغن صنعتی (کیلو به ماهانه)
۱۰	۲۵	میوه (کیلو به هفته)
۱۱	۲۶	سبزیجات (کیلو به ماهانه)
۱۲	۲۷	قند و شکر و عسل (کیلو به هفته)
۱۳	۲۸	چای (تعداد بسته در ماه)
۱۴	۲۹	نوشابه (تعداد در ماه)
۱۵	۱۶	پوشاک (ماهانه نبود سالانه)
		آب و گاز و برق و تلفن

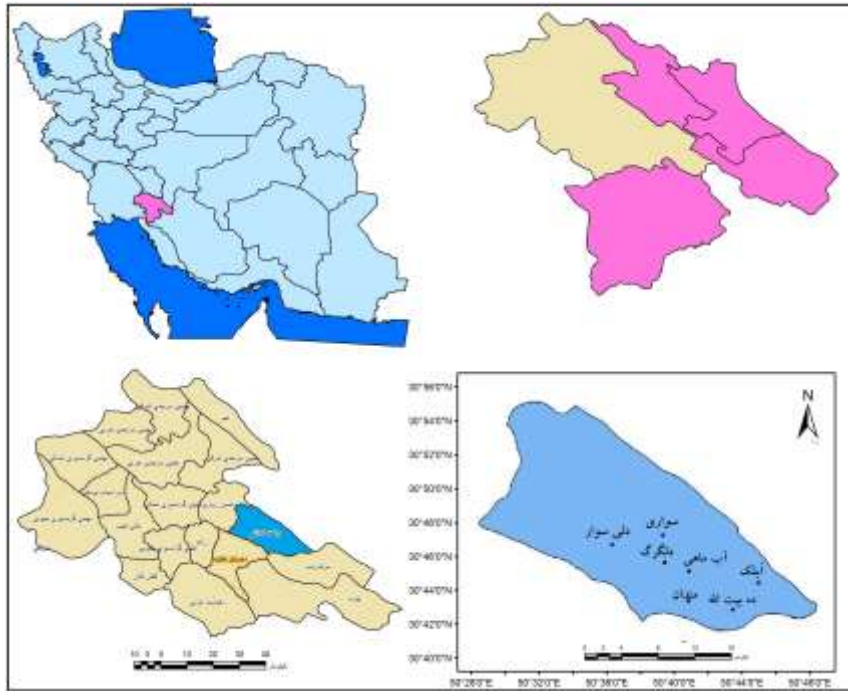
منبع: مرکز ملی آمار ایران، ۱۳۹۲

معرفی محدوده مورد مطالعه

به ارتفاع ۳۴۱۵ متر واقع شده است. این دهستان طبق سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۰، دارای ۷ روستای دارای سکنه و ۶۹۰ خانوار و ۳۴۵۰ نفر جمعیت بوده است، (سالنامه آماری استان کهگیلویه و بویراحمد، ۱۳۹۵).

در تحقیق حاضر، روش گردآوری اطلاعات به‌صورت کتابخانه‌ای و میدانی (پرسشنامه)، روایی ابزار تحقیق با کسب نظر اساتید دانشگاهی و پس از انجام اصلاحات لازم در چند مرحله تأیید شد. سطح پایایی پرسش‌نامه تحقیق با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۸۵ به‌دست آمده؛ که بیانگر ضریب اعتماد بالا می‌باشد جهت تجزیه و تحلیل اطلاعات از آمار توصیفی (میانگین و انحراف معیار) و آمار استنباطی (تحلیل مسیر و رگرسیون خطی)، جهت تعریف عملیاتی پیوندهای روستایی-شهری از سه بعد اجتماعی، اقتصادی و کالبدی و زیست‌محیطی از ۴۳ شاخص و برای محاسبه میزان امنیت غذایی از روش میانگین ۵۰ درصد استفاده شده است. جهت محاسبه امنیت غذایی، ابتدا از جدول

دهستان پشته زیلائی یکی از دهستان‌های شهرستان کهگیلویه (دهدشت) می‌باشد که از نظر مختصات جغرافیایی مابین ۳۷ و ۳۰° تا ۴۷' و ۳۰° تا ۱۸' و ۹° و ۳۰° عرض جغرافیایی واقع هست. این دهستان در پای کوه نیل (نور)

شکل ۳- معرفی محدوده مورد مطالعه

۳- نتایج

کشاورز و دامدار، ۱۲،۷ درصد دارای شغل دولتی، ۸،۲ درصد شغل آزاد، ۶،۸ درصد کارگر، ۴،۵ درصد بیکار بوده‌اند. در ادامه تحقیق و با استفاده از روش اندازه‌گیری خط فقر بر اساس ۵۰ درصد میانگین مخارج خانوارها به دهک بندی درآمدی خانوارهای روستایی و تعیین درصد امنیت غذایی در محدوده مورد مطالعه پرداخته شده است، بر این اساس نتایج نشان می‌دهد، میانگین مخارج غذایی خانوارهای روستایی در محدوده مورد مطالعه برابر با ۷۴۷ هزار تومان می‌باشد.

نتایج حاصل از توصیف ویژگی‌های فردی خانوارهای روستایی نشان می‌دهد، میانگین سنی برابر با ۴۷/۴۷ سال، میانگین سنی سرپرست خانوار ۴۳،۳۸ سال ۸۷،۳ درصد پاسخ‌دهندگان مرد و ۱۲،۷ درصد زن و متوسط بعد خانوار ۴،۷ نفر است. از نظر وضعیت سواد ۲۳،۶ درصد سرپرست خانوارها بی‌سواد، ۴۰،۵ درصد دارای تحصیلات ابتدایی، ۱۵،۰ درصد دارای تحصیلات راهنمایی، ۵،۰ درصد دبیرستان، ۱۰،۰ درصد دارای دیپلم، ۵،۹ درصد دارای مدرک دانشگاهی بوده‌اند. بررسی وضعیت نوع شغل در روستاهای مورد مطالعه نشان می‌دهد، بیشترین فراوانی اشتغال ۶۷،۷ درصد

جدول ۳- مخارج غذایی خانوارهای روستایی در محدوده مورد مطالعه

هزینه	شرح
۷۴۷۳۴۴	میانگین
۳۸۱۸۷۲	دهک اول
۴۸۷۷۶۱،۶	دهک دوم
۵۶۵۰۴۱،۶	دهک سوم
۶۳۸۰۶۴	دهک چهارم
۷۱۰۹۳۲،۸	دهک پنجم
۷۳۳۵۲۰	دهک ششم
۸۰۶۸۰۸	دهک هفتم
۸۸۹۱۴۲،۴	دهک هشتم
۱۰۳۱۱۳۶	دهک نهم
۱۲۳۹۱۶۸	دهک دهم

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۷

یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد، ۶۵٫۵ درصد از خانوارهای مورد مطالعه در شرایط ناامنی غذایی به سر می‌برند و تنها ۳۴٫۵ درصد خانوارها دارای امنیت غذایی می‌باشند.

جدول ۴- وضعیت امنیت غذایی خانوارهای مورد مطالعه

وضعیت	فراوانی	درصد
ناامنی غذایی	۱۴۲	۶۵٫۵
امنیت غذایی	۷۸	۳۴٫۵
کل	۲۲۰	۱۰۰

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۷

یافته‌های استنباطی

با افزایش میزان پیوندهای روستا- شهری خانوارهای مورد مطالعه مخارج خانوارها هم از دهک ششم افزایش پیدا کرده و امنیت غذایی خانوارهای روستایی افزایش می‌یابد

در ادامه تحقیق به بررسی میزان همبستگی پیوندهای روستا شهری و دهک‌های هزینه‌ای در بین خانوارهای مورد مطالعه پرداخته شده است. بر همین مبنا نتایج به دست آمده نشان می‌دهد،

جدول ۵- ضریب همبستگی بین امنیت غذایی و دهک‌های هزینه‌ای

شرح	ضریب همبستگی	سطح معناداری
دهک اول	۰/۰۰۹	۰/۶۴۷
دهک دوم	۰/۰۱۲	۰/۶۰۲
دهک سوم	۰/۰۱۴	۰/۴۱۷
دهک چهارم	۰/۰۹۷	۰/۴۰۱
دهک پنجم	۰/۱۲۴	۰/۰۹۸
دهک ششم	۰/۲۴۷	۰/۰۰۶
دهک هفتم	۰/۳۴۷	۰/۰۰۰
دهک هشتم	۰/۴۸۷	۰/۰۰۰
دهک نهم	۰/۵۴۷	۰/۰۰۰
دهک دهم	۰/۶۱۱	۰/۰۰۰

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۷

به ۷۹ درصد افزایش یافته، در مرحله سوم با ورود بعد کالبدی پیوند شهر و روستا قدرت تفکیک مدل به ۸۲ درصد افزایش یافت، بنابراین می‌توان گفت بعد اقتصادی و اجتماعی روابط شهر و روستا کم‌اشتباه‌ترین بعد جهت تفکیک مدل و بیشترین تأثیر را در امنیت غذایی خانوارهای روستایی دارند.

در ادامه و بر اساس مدل رگرسیون لجستیک به پیش بینی پذیری مدل پرداخته شده است. بر این اساس نتایج نشان می‌دهد، در مرحله اول که فقط بعد اقتصادی روابط شهر و روستا وارد شده است، دقت طبقه‌بندی خانوارها به دو گروه دارای امنیت غذایی و ناامنی غذایی توسط مدل برابر با ۷۱ درصد می‌باشد، در مرحله دوم با ورود بعد اجتماعی پیوند شهر و روستا قدرت تفکیک مدل

جدول ۶- جدول پیش‌بینی پذیری امنیت غذایی بر اساس مدل رگرسیون لجستیک

وضعیت	متغیرهای مستقل هر گام	گام‌ها
۷۱ درصد	اقتصادی	گام اول
۷۹ درصد	اجتماعی	گام دوم
۸۲ درصد	کالبدی	گام سوم
کل		

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۷

تولیدی مستقیم در بازارهای شهر، استفاده از خدمات بانکی شهر، استفاده از خدمات فنی کشاورزی و خرید لوازم خانگی در شهر تفاوت معناداری میان دو گروه از خانوارهای دارای امنیت غذایی و فاقد امنیت غذایی وجود دارد. به این معنا که خانوارهای دارای روابط اقتصادی بالا در شاخص‌های یادشده دارای امنیت غذایی بهتری نسبت به خانوارهای دچار ناامنی غذایی می‌باشند.

در ادامه و جهت تحلیل رابطه میان پیوندهای روستایی- شهری و امنیت غذایی خانوارهای روستایی ابتدا پس از طبقه‌بندی خانوارها به دو گروه دارای امنیت غذایی و فاقد امنیت غذایی، از آزمون یومن ویتنی استفاده شده است. نتایج به دست آمده از این آزمون نشان می‌دهد، در شاخص‌های مراجعه به شهر باهدف اشتغال دائم، مراجعه به بازارهای هفتگی شهر، میزان مراجعه هفتگی جهت خرید مواد غذایی از شهر، فروش محصولات

جدول ۷- تحلیل رابطه میان پیوندهای روستایی- شهری و امنیت غذایی خانوارهای روستایی

شاخص	Z	معناداری	شاخص	Z	معناداری
مراجعه به شهر باهدف اشتغال دائم	-۳,۴۷	۰/۰۰۰	استفاده از خدمات فنی و تخصصی	-۰,۴۱۷	۰/۱۱۲
مراجعه به بازارهای هفتگی شهر	-۱,۱۵۷	۰/۰۰۶	استفاده از خدمات بیمه	-۰,۳۴۶	۰/۴۳۲
فروش محصول به واسطه‌های شهری	-۱/۰۷۰	۰/۲۰۱	استفاده از خدمات اداری- اقتصادی	-۱/۰۹۰	۰/۳۰۲
مراجعه به شهر جهت انجام فعالیت‌های روزمزدی	-۰/۶۵۶	۰/۴۳۸	مراجعه به شهر جهت تفریح و گردش	-۰/۸۷۶	۰/۵۷۳
انتقال منابع درآمدی از شهر به روستا	-۱,۴۴۱	۰/۱۶۴	تأمین مالی از منابع غیررسمی	-۱,۵۷۳	۰/۱۷۴
استفاده از خدمات اداری شهر	-۱,۳۲۷	۰/۱۰۲	استفاده از خدمات فنی کشاورزی	-۱,۳۲۹	۰/۰۰۱
سرمایه‌گذاری افراد شهری در روستا	-۱,۱۰۵	۰/۱۸۹	تأمین مالی از منابع رسمی	-۱,۳۰۶	۰/۲۸۷
تأمین مالی از منابع رسمی	-۰,۲۴۷	۰/۱۶۴	دسترسی به خدمات نظامی	-۰,۸۹۷	۰/۴۵۳
فروش محصولات تولیدی مستقیم به شهر	-۲,۷۹۷	۰/۰۰۱	فروش صنایع دستی در شهر	-۲,۷۶۵	۰/۴۱۷
مراجعه هفتگی جهت خرید مواد غذایی از شهر	-۴,۴۲۵	۰/۰۰۰	استفاده از ایده و افکار اقتصادی	-۳,۳۲۱	۰/۵۱۲
سرمایه‌گذاری در شهر	-۲,۷۲۶	۰/۰۰۰	دسترسی به خدمات بهداشتی بلندمدت	-۲,۹۸۴	۰/۶۱۰
مراجعه جهت تأمین مصالح ساختمانی	-۱,۶۵۷	۰/۰۵۴	الگوپردازی از مسکن شهری	-۱,۴۳۲	۰/۰۸۴
استفاده از خدمات آموزشی شهر	-۱,۲۱۹	۰/۱۳۷	خرید مصالح ساختمانی در شهر	-۱,۷۶۵	۰/۱۴۸
استفاده از خدمات رفاهی	-۱,۱۴۷	۰/۱۳۴	خرید لوازم خانگی در شهر	-۱,۹۳۱	۰/۰۰۰
استفاده از خدمات بانکی شهر	-۰,۹۸۷	۰/۰۸۹	تأمین نیرو متخصص جهت ساخت مسکن	-۰,۷۶۴	۰/۱۰۰
تأمین مالی از منابع غیررسمی شهر	-۱,۱۳۴	۰/۲۶۴	تجهیزات و امکانات مسکن نظیر حمام و دستشویی به سبک شهر	-۱,۲۳۱	۰/۲۵۴

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۷

تابع تشخیصی کانونی و ضرایب ماتریس ساختار نشان می‌دهند که به ترتیب بعد اقتصادی، بعد اجتماعی و بعد کالبدی بیش‌ترین نقش را در تمییز خانوارهای دارای امنیت غذایی و فاقد امنیت غذایی ایفا می‌کنند.

در ادامه تحقیق برای بررسی معناداری تفاوت میان دارای امنیت غذایی و فاقد امنیت غذایی از نظر ابعاد پیوندهای روستایی- شهری، از آماره لاندای ویلکز استفاده شده است. مقدار این آماره حاکی از آن است که وضعیت امنیت غذایی خانوارها از هم متفاوت است و می‌توان تابعی را برای جداسازی دو نوع خانوار و با توجه به متغیرهای موردبررسی ارائه داد، ضرایب استاندارد شده

جدول ۸- بررسی معناداری تفاوت میان خانوارهای دارای امنیت غذایی و فاقد امنیت غذایی

متغیرها	ضرایب ماتریس ساختار	ضرایب استاندارد شده	کای اسکور	Wilks' Lambda	معناداری
اجتماعی	۰/۶۳۴	۰/۴۰۲	۳۲/۸۳۳	۰/۶۵۷	۰/۰۰۰
اقتصادی	۰/۷۰۲	۰/۶۳۳			

		۰/۱۶۹	۰/۲۱۱	کالبدی
--	--	-------	-------	--------

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۷

و درآمد پایدار بوده و در مقابل نوسانات درآمدی آسیب‌پذیری کمتری را متحمل می‌شوند؛ و در ادامه بر اساس مدل رگرسیون لجستیک، نتایج نشان می‌دهد، در مرحله اول بعد اقتصادی پیوندهای شهر و روستا وارد شده است، دقت طبقه‌بندی خانوارها به دو گروه دارای امنیت غذایی و ناامنی غذایی توسط مدل برابر با ۷۱ درصد می‌باشد، در مرحله دوم با ورود بعد اجتماعی روابط شهر و روستا قدرت تفکیک مدل به ۷۹ درصد افزایش یافته، در مرحله سوم با ورود بعد کالبدی روابط شهر و روستا قدرت تفکیک مدل به ۸۲ درصد افزایش یافت، بنابراین می‌توان گفت بعد اقتصادی و اجتماعی روابط شهر و روستا کم‌اشتباه‌ترین بعد جهت تفکیک مدل و بیشترین تأثیر را در امنیت غذایی خانوارهای روستایی دارند.

در ادامه تحقیق برای بررسی معناداری تفاوت میان دارای امنیت غذایی و فاقد امنیت غذایی از نظر ابعاد پیوندهای شهر و روستا، از آماره لاندا و ویلکز استفاده شده است. مقدار این آماره حاکی از آن است که وضعیت امنیت غذایی خانوارها از هم متفاوت است و می‌توان تابعی را برای جداسازی دو نوع خانوار و با توجه به متغیرهای موردبررسی ارائه داد، ضرایب استاندارد شده تابع تشخیصی کانونی و ضرایب ماتریس ساختار نشان می‌دهند که به ترتیب بعد اقتصادی با ضریب استاندارد (۰/۶۳۳)، بعد اجتماعی با ضریب (۰/۴۰۲) و بعد کالبدی با ضریب (۰/۱۶۹) بیش‌ترین نقش را در تمیز خانوارهای دارای امنیت غذایی و فاقد امنیت غذایی ایفا می‌کنند. بر اساس نتایج تحلیل مدل رگرسیون لجستیک بعد اقتصادی روابط شهر و روستا دارای بیشترین تأثیر و بعد کالبدی دارای کمترین میزان تأثیر می‌باشد. بنابراین در نتیجه نهایی می‌توان گفت در محدوده مورد مطالعه شاخص‌های بعد اقتصادی روابط شهر و روستا که از مهم‌ترین آن‌ها می‌توان به تنوع فعالیت‌های اقتصادی، میزان درآمد، دسترسی به اعتبارات مالی و ... در دستیابی به امنیت غذایی خانوارهای روستایی مؤثر می‌باشد. با توجه به یافته‌های پژوهش حاضر، سایر پژوهش‌های انجام شده به وسیله محققان داخلی و خارجی آن‌چنان که در بخش بررسی پیشینه به آن‌ها پرداخته شد؛ نشان می‌دهد که نتایج پژوهش حاضر تأییدی است بر یافته‌های اگنس اندرسون (۲۰۱۵)، سید و ذاکری (۲۰۱۴)، چارلز بیگر و جی کاترل (۲۰۱۴)، هوانگ ژوان تاوان و همکاران (۲۰۱۳)، کریم حسین و دوید ساتی (۲۰۱۶) و قدیری معصوم و همکاران (۱۳۹۴) که به نوعی بر روابط شهر و روستا و تأثیر آن بر امنیت غذایی خانوارهای روستایی پرداخته‌اند، همسو می‌باشد.

بر اساس نتایج تحلیل، می‌توان مدل رگرسیون لجستیک را به صورت رابطه زیر بیان کرد:

$$\ln\left(\frac{n}{1-n}\right) = a + B_1X_1 + B_2X_2 + \dots + B_KX_K$$

$$\ln\left(\frac{n}{1-n}\right) = 1.748(\text{constant}) + 0.402X_1 + 0.633X_2 + 0.169X_3 \quad (1)$$

طبق رابطه (۱) بعد اقتصادی پیوندهای روستایی- شهری دارای بیشترین تأثیر و بعد کالبدی دارای کمترین میزان تأثیر می‌باشد. بنابراین در نتیجه نهایی می‌توان گفت در محدوده مورد مطالعه شاخص‌های بعد اقتصادی پیوندهای روستایی- شهری که از مهم‌ترین آن‌ها می‌توان به تنوع فعالیت‌های اقتصادی، میزان درآمد، دسترسی به اعتبارات مالی و ... در دستیابی به امنیت غذایی خانوارهای روستایی مؤثر می‌باشد.

۴- نتیجه گیری

نقش پیوندهای روستایی- شهری به منظور درک مسائل شهر گرای و پیدایش راه‌حل‌های مناسب برای برقراری روند توسعه متعادل شهری و روستایی، متناسب با امکانات مالی و دیگر امکانات موجود ناحیه‌ای و کشوری و حل مسئله امنیت غذایی روستائیان، ضروری به نظر می‌رسد. بر همین مبنای در این پژوهش به بررسی نقش پیوندهای روستایی- شهری بر امنیت غذایی خانوارهای روستایی در شهرستان دهدشت پرداخته‌ایم.

نتایج مربوط به بررسی نقش پیوندهای روستایی- شهری در امنیت غذایی خانوارهای روستایی، با استفاده از روش اندازه‌گیری خط فقر بر اساس ۵۰ درصد میانگین مخارج خانوارها به دهک بندی درآمدی خانوارهای روستایی و تعیین درصد امنیت غذایی در محدوده مورد مطالعه پرداخته شده است، بر این اساس نتایج نشان می‌دهد، میانگین مخارج غذایی خانوارهای روستایی در محدوده مورد مطالعه برابر با ۷۴۷ هزار تومان می‌باشد. همچنین یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد، ۶۵٫۵ درصد از خانوارهای مورد مطالعه در شرایط ناامنی غذایی به سر می‌برند و تنها ۳۴٫۵ درصد خانوارها دارای امنیت غذایی می‌باشند؛ بررسی پیوندهای روستایی- شهری نیز مبین اثرگذاری این روابط در تعداد محدودی از شاخص‌های مورد مطالعه است. یکی از اثرات مثبت پیوندهای روستایی- شهری در روستاهای مورد مطالعه، با توجه به آزمون یو من ویتنی، تنوع منابع درآمدی خانوارهای روستاهای مورد مطالعه از طریق دارا بودن اشتغال دائم و فروش محصولات مستقیم به شهر دهدشت است، این خانوارها در مقایسه با سایر خانوارهای دیگر دارای شغل

با توجه به نتایج حاصل از محاسبه و مقایسه شاخص‌ها پیشنهادهای به شرح ذیل قابل ارائه می‌باشد:

- ۱- جهت‌گیری منطقه‌ای یا جغرافیایی در اجرای برنامه‌های مبارزه با فقر و ناامنی غذایی (با توجه به توزیع مکانی فقر و ناامنی غذایی)؛
- ۲- تقویت زیر ساخته‌ها مربوط به بخش کشاورزی در محدوده مورد مطالعه؛
- ۳- حمایت دولت در خرید محصولات تولیدی روستاها، می‌تواند در افزایش درآمد و بهبود امنیت غذایی را مسیر سازد؛
- ۴- بهبود راه‌های بین روستایی و گسترش و تقویت فروشگاه‌های مصرف می‌تواند روند دسترسی خانوارهای روستایی را به مواد غذایی افزایش دهد،
- ۵- بالا بردن سطح سواد تغذیه‌ای از طریق آموزش،
- ۶- ایجاد شبکه تأمین اجتماعی (مجموعه‌ای از سیاست‌ها برای از بین بردن فقر و ناامنی غذایی شامل یارانه‌ها، بیمه بیکاری، حقوق بازنشستگی و سایر موارد)

یادداشت‌ها

1	Food Availability	7	Agnes Andersson
2	food Access	8	zakeri
3	food Utilization	9	Charles Yeager and Jay Gatrell
4	food Stability	10	Godfrey Tawodzera
5	Hans Bobek	11	Hoang Xuan Thanh
6	Potter&Unwin	12	Karim Hussein and David Suttie

منابع

- رهبر، فرهاد و علی مبینی دهکردی (۱۳۸۳). رویکرد نو به راهبرد امنیت غذایی (از منظر عرضه باثبات مواد غذایی)، فصلنامه پژوهش‌های اقتصادی، شماره ۱۴، صص ۱۸-۱.
- سعیدی، عباس، (۱۳۸۳)، مبانی جغرافیای روستایی، انتشارات سمت.
- قدیری معصوم، مجتبی، چراغی، مهدی، رضوانی، محمدرضا (۱۳۹۴)، اثرات روابط اقتصادی شهر و روستا بر امنیت غذایی خانوارهای روستایی مورد: شهرستان زنجان، فصلنامه اقتصاد و فضا و توسعه روستایی، سال چهارم، شماره ۴، پیاپی ۱۴، صص ۸۵-۶۹.
- Andersson, A, 2002, the Bright Lights Grow Fainter-Migration, Livelihoods and a Small. Town in Zimbabwe. Almkvist och Wiksell, Stockholm, Stockholm.
- Andersson, Agnes, 2015, Urbanization and linkages to smallholder farming in sub-Saharan Africa: Implications for food security, Global Food Security, Volume 4, pp 1-7.
- Anriquez, G., Daidone, S., & Mane, E., (2013), Rising food prices and undernourishment: A cross-country inquiry, Food Policy 38, pp 190-202.
- Babatunde, R. O., & Qaim, M., (2010), Impact of off-farm income on food security and nutrition in Nigeria, Food Policy 35 , 303-311.
- Babatunde, Raphael and Matin Qaim, 2010, Impact of Off-farm Income on Food Security and Nutrition in Nigeria, Contributed paper for the 3rd Conference of Africa Association of Agricultural Economists, "Africa and the Global Food and Financial Crises", 19 - 23 September, 2010, Cape Town, South Africa.
- Barrett, C.B., (2010). Measuring food insecurity. Science 327 (5967), 825-828.
- Bedeke S, 2012, Food insecurity and coping strategies: a perspective from Kersa district, East Hararghe Ethiopia, Food Science and Quality Management. Vol 5, pp 19-31.
- Caballero, B. and Popkin, B.M. 2002. The nutrition transition: Diet and disease in the developing world. London: Academic Press.
- Carletto Calogero, Alberto Zezza and Raka Banerjee (2013), towards better measurement of household food security: Harmonizing indicators and the role of household surveys, Global Food Security 2 ,30 -40.
- Collinson, M.A., Clark, S.J., Tollman, S.M., Kahn, K., White, M., Clark, B.D., Eaton, J., Gómez-Olivé, F.X., Shabangu, M., 2007. Measuring change in absolute socio- economic status and linking it to contemporary migration patterns in the rural northeast of South Africa (AHPU Working Paper Series). School of Public Health, University of Witswater and, Johannesburg. Collinson,
- Copus, A. 2013. Urban-rural relationships in the new century: Clarifying and updating the intervention logic. In New Paradigm in action successful partnerships, edited by MaciejKolczyński. Warsaw: Polish Ministry of Regional Development.

- Deitchler, M., Ballard, T., Swindale, A., and Coates, J., (2010). Validation of a Measure of household hunger for cross-cultural use. Food and Nutrition Technical Assistance II Project (FANTA-2), AED, Washington, DC.
- F. Graef, J. Bitegeko and J.U. Germer, Framework for participatory food security research in rural food value chains *Global FoodSecurity*3(2014)8-15.
- FAO (2002), A review of food security, agricultural and rural development issues in PRSPs, mimeo, FAO, Rome.
- Forster, T., 2013, Issues Paper: Linkages with rural development, including food security and ecosystem resources, un habitat for abetter urban future, Coalition for Sustainable Cities & Regions in The New Un development Agenda, p1-10.
- Forster, T., Hussein, K., and E. Mattheisen. 2015. City Region Food Systems: An Inclusive and Integrated Approach to Improving Food Systems and Urban-Rural Linkages. *Urban Agriculture Magazine*, 29: 8-11.
- Gerbens-Leenes, P.W., Nonhebel, S. and Krol, M.S. 2010. Food consumption patterns and economic growth: Increasing affluence and the use of natural resources. *Appetite* 55: pp 597-608.
- Global Monitoring Report, 2013. Rural-urban dynamics and the millennium development goals. Washington D.C.: World Bank and International Monetary Fund. Cali, M. and C.
- Godfray, H. C. J.; Beddington, J. R.; Crute, I. R.; Haddad, L.; Lawrence, D.; Muir, J. F.; Pretty, J.; Robinson, S.; Thomas, S. M.; Toulmin, C. 2010, "Food Security: The Challenge of Feeding 9 Billion People". *Science* 327 (5967): pp 812-818.
- Haggblade, S., 2007. Alternative perceptions of the rural non farm economy. In: Haggblade, S., Hazell, P., Reardon, T. (Eds.), *In Transforming the Rural Nonfarm Economy: Opportunities and Threats in the Developing World*. Johns Hopkins University Press, Baltimore.
- Hussein, K., Suttie, D., 2016, Rural-urban linkages and food systems in sub-Saharan Africa, ISBN 978-92-9072-676-0 Printed July 2016, p1-33.
- Kihonge, E. (2014). "The role of small and medium enterprises (SMEs) in rural-urban linkages and economic development: the case of Mt. Kenya Region in Central Kenya", in F. Bart (ed.), *Rural and urban dynamics in the east-African mountains* (to be published).
- Lesetedi, G.N., 2003. Urban-rural linkages as an urban survival strategy among urban dwellers in Botswana: The case of broadhurst residents. *Journal of Political Ecology*, 10: 37-44
- Maxwell, S., 2006. Food security: a post-modern perspective. *Food Policy* 21 (2), pp 155-170.
- Mengistu E., Regassa N and Yusufe N. ,2009, the levels, determinants and coping mechanisms of food insecure households in Southern Ethiopia: case study of Sidama, Wolaita and Gurage Zones. The Drylands Coordination Group Report No. 55, pp 21-47.

- Menon, 2013. Does urbanization affect rural poverty? Evidence from Indian districts. *World Bank Economic Review*, 27(2): 171-201.
- Ninno, C. A. Drosh, K.Subbarao(2007), Food aid, domestic policy and food security: contrasting experience from South Asia and Sub-Saharan Africa, *food policy*; 32-413.
- Okpala Don,C.I.,2003.Promoting the positive rural-urban linkages approach to sustainable development and employment creation: The Role of UN-HABITAT. 2nd Conference of International Federation of Surveyors, Marrakesh, Morocco, December 2-5.
- Potter, Robert B. & Unwin Tim, 1989, *The Geography Urban-Rural Interaction in Developing Countries*, Routledge, London and New York, PP. 413-427.
- Renzaho, Andre M.N., and David Mellor (2010), Food security measurement in cultural pluralism: Missing the point or conceptual misunderstanding? *Nutrition*. 2010 Jan; 26(1): pp 1-9.
- Rondinelli, D.A., 1985, *Applied Methods of Regional Analysis: the spatial Dimensions of Development policy*, Westview, Boulder.
- Tacoli, C. (1998). "Rural-urban interactions: A guide to the literature", *Environment and Urbanization*, Vol. 10 N°1 (April), pp. 147-166.
- Tacoli, C., 2006. *The earthscan reader in rural–urban linkages*. London: Earthscan.
- Tawodzera, Godfrey, 2014, Rural-Urban Transfers and Household Food Security in Harare’s Crisis Context, *Journal of Food & Nutritional Disorders*,pp 1-10.
- Un,(1948), *The Universal Declaration of Human Rights*, <http://www.un.org>.
- Van Veenhuizen: *The Rural Urban Interface*, Leusden (The Netherlands), 2002.
- Von Braun, J., 2007. *Rural–urban linkages for growth, employment and poverty reduction*. Washington, DC: International Food Policy Research Institute.
- Yeager, Charles D and Jay D. Gatrell, 2014, Rural food accessibility: An analysis of travel impedance and the risk of potential grocery closures, *Applied Geography*, non 53, pp 1-10.
- Zakari, Seydou ET all, 2014, Factors Influencing Household Food Security in West Africa: The Case of Southern Niger, *journal Sustainability*, no 6, pp 1192-1202.